

Muzikaliteit: kan een brein- mechaniek iets moois maken?

Machiel Keesstra, Instituut voor Interdisciplinaire Studies, UvA

Spui 25, Dec. 4, 2009

<http://home.mewerker.uva.nl/m.keestra>

Wat is 'mooi' aan muziek?

- Objectief: 'toenend bewegte Form' (Hanslick)
- Subjectief: 'Sentiment' en 'taste' (Hume)
- Mengvormen, bijv. Oordeel: relatie tussen object & subject.

Esthetica & cognitie: een vertrouwd koppel.

Alexander Baumgarten, Metaphysik 1783:

§ 488 “Die Vollkommenheit in so ferne sie eine Erscheinung ist, ist die Schoenheit.

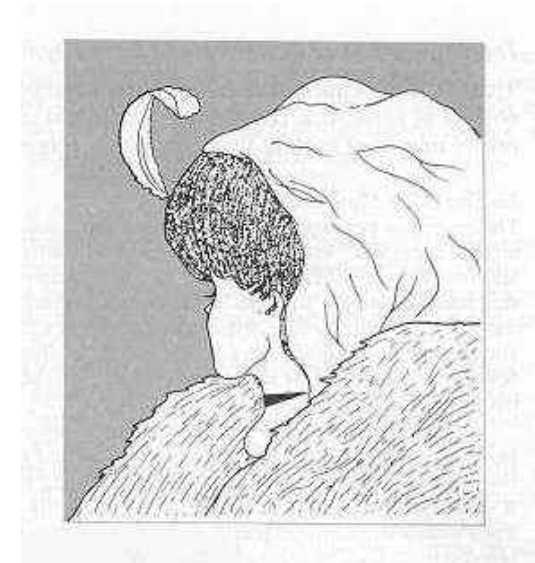
So bald die *anschauende Erkenntniss* veraendert wird, so bald wird das Vergnuegen und Missvergnuegen veraendert.”

Neuro-esthetica: evolutionair functionele schoonheid?

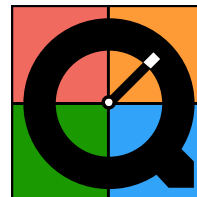
Ramachandran's 10 universal laws of art:

- 1 Peak shift
- 2 Grouping
- 3 Contrast
- 4 Isolation
- 5 Perceptual problem solving
- 6 Symmetry
- 7 Abhorrence of coincidence
- 8 Orderliness
- 9 Balance
- 10 Metaphor

Maar: het brein is een 'open' mechanisme

- Plastisch,
- integreert informatie
- daardoor verandert functioneren

Zeer beperkte rijkweidte van 'onmiddellijke' waarneming

Top-down informatiestroom o.a.:

- aandacht
- herkenning (cocktail-party effect, bijv.)

FIGURE 1. 'Rites of spring' by P. Picasso. We immediately interpret the silhouettes in terms of particular 3-D surfaces, despite the paucity of information in the image. In order to do this, we must be bringing additional assumptions and constraints to bear on the analysis of these contours' shapes. This article enquires about the nature of this *a priori* information.

Waarneming, patronen en normen

Ramachandran's 10 'universele' wetten zijn ook onderhevig aan ontwikkeling, leren, expertise.

- Interacties tussen waarnemingsmodi & met intenties

Expertise vergroot speelruimte

“The artist thinks portraits more than he ‘sees’ them.”
(Solso, 2000)

Wie kan & geniet het meest?

82

R.L. SOLSO

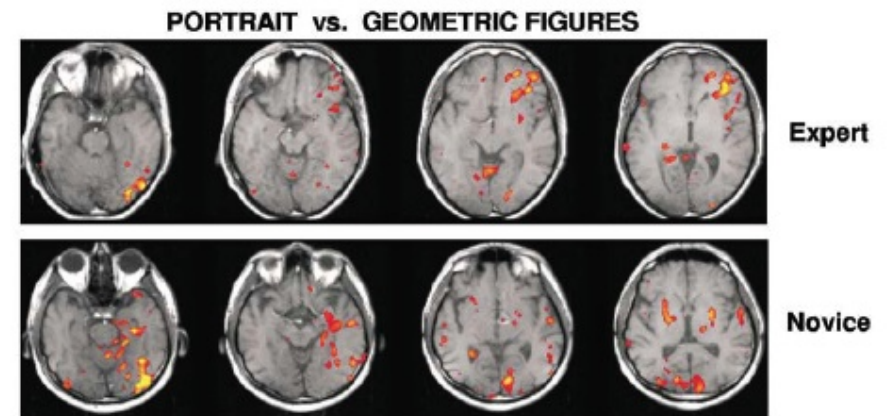

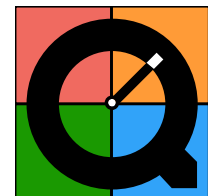
Figure 2: fMRI brain scans for an artist and non-artist as each drew a sketch of a human face

Competitie in complexiteit: kwestie van kunnen & (her)kennen

Wagner's Meistersinger-duel: de jonge rebel versus de oude verstopene

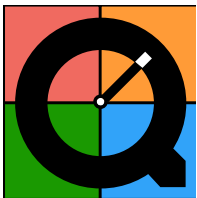
Muzikaal kenmerk	Walther	Beckmesser
• Aantal maten van lied	76	43
• Hoeveelheid tellen van de langste noot	7	1,5
• Aantal noten langer dan 2 tellen	11	0
• Aantal noten buiten de toonlader	32	2
• Aantal keer over de puls heen gezongen	55	0
• Aantal intervallen groter dan een kwart	22	8
• Aantal overmatige kwarten (berucht interval)	8	0

(bron: profielwerkstuk Amos Kestra, november 2009)

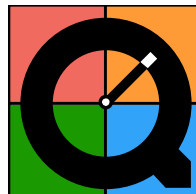
Esthetische normen en grens-overschrijdingen

- Vernieuwing wordt esthetisch criterium
- Avant-gardist tegen wil en dank?
(Strauss, Salome)

Domein van de kunst breidt zich dus altijd uit!

- ‘Lelijke kunst’: een
contradictio in
terminis?
- Sublieme, abjecte -
andere esthetische
categorieren

Kunst als amalgaam van objectiviteit, subjectiviteit & intersubjectiviteit

- Brein-mechanisme staat 'open'
- Socio-culturele betekenissen
- Contexten
- Object als 'open kunstwerk'

(Cage, 4'33; 1962-->)

Iedereen is muzikaal.....

... maar is ook elk geluid
...muziek?

